

See discussions, stats, and author profiles for this publication at: <https://www.researchgate.net/publication/382850599>

Адаптація та психометрична оцінка опитувальника дезадаптивної мрійливості (MDS-16) на українській вибірці: пілотне дослідження

Article in *Перспективи та інновації науки* · July 2024

CITATIONS

0

READS

173

5 authors, including:

Anton Kurapov

University of Salzburg

83 PUBLICATIONS 1,067 CITATIONS

SEE PROFILE

Anna Harahulia

Alfred Nobel University Dnipropetrovsk

2 PUBLICATIONS 0 CITATIONS

SEE PROFILE

Aleksandra Balashevych

Taras Shevchenko National University of Kyiv

17 PUBLICATIONS 11 CITATIONS

SEE PROFILE

Oxana Bayer

Alfred Nobel University Dnipro

45 PUBLICATIONS 32 CITATIONS

SEE PROFILE

УДК 159.9.072

[https://doi.org/10.52058/2786-4952-2024-6\(40\)-609-629](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2024-6(40)-609-629)

Балашевич Олександра Костянтинівна студентка кафедри психодіагностики та клінічної психології факультету психології, Київський національний університет імені Тараса Шевченка, пр. Академіка Глушкова, 2а, <https://orcid.org/0000-0002-4865-3487>

Гарагуля Анна Ігорівна студентка кафедри Інноваційних Технологій з Педагогіки, Психології та Соціальної роботи, Факультет психології, Університет ім. Альфреда Нобеля, вул. Січеславська набережна, 18, м. Дніпро, 49000, тел.: (098)138-44-80, <https://orcid.org/0009-0000-8451-8680>

Молотокас Антоніна Андріївна докторка філософії в галузі психології (Ph.D), асистентка кафедри психодіагностики та клінічної психології факультету психології, Київський національний університет імені Тараса Шевченка, пр. Академіка Глушкова, 2а, <https://orcid.org/0000-0002-0061-1528>

Байєр Оксана Олександрівна кандидат психологічних наук, доцент, Кафедра Інноваційних Технологій з Педагогіки, Психології та Соціальної роботи, Факультет психології, Університет ім. Альфреда Нобеля, вул. Січеславська набережна, 18, м. Дніпро, 49000, тел.: (098) 138-44-80, <https://orcid.org/0000-0002-0651-1472>

Курапов Антон Олександрович кандидат психологічних наук, асистент, Центр когнітивної нейронауки, кафедра психології, факультет природничих наук, Зальцбургський університет, Австрія, Halleiner Landesstraße 77a, Elsbethen, <https://orcid.org/0000-0002-1286-9788>

АДАПТАЦІЯ ТА ПСИХОМЕТРИЧНА ОЦІНКА ОПИТУВАЛЬНИКА ДЕЗАДАПТИВНОЇ МРІЙЛИВОСТІ (MDS-16) НА УКРАЇНСЬКІЙ ВИБІРЦІ: ПЛОТНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ

Анотація. Деадаптивна мрійливість – це складний психологічний феномен, що характеризується надмірною фантазійною активністю, яка перешкоджає академічному, міжособистісному або професійному функціонуванню людини. Люди, які страждають на деадаптивну мрійливість, свідомо займаються цією діяльністю і усвідомлюють різницю між світом своїх мрій та реальністю. Для людей, які страждають на деадаптивну мрійливість, мріяння мають лише короткострокові переваги та довгострокові ускладнення. Прояви деадаптивної мрійливості та їхня інтенсивність угорською, італійською, польською, турецькою, португальською та французькою). Проте, в Україні феномен деадаптивної мрійливості недостатньо представлений в

психологічних дослідженнях, тому розробка валідного інструменту для його оцінки є критично важливим. У цій статті представлено результати пілотного дослідження з валідизації MDS-16 на українській вибірці. Ми здійснили паралельний та зворотний переклад оригінального англomовного опитувальника MDS-16. Валідизація проводилася на вибірці зі 132 респондентів. Психометричні властивості шкали оцінювалися за допомогою критерію Альфа Кронбаха, інтеркореляцій компонентів MDS-16, експлораторного факторного аналізу (EFA) та конфірматорного факторного аналізу (CFA). Адаптований MDS-16 продемонстрував сильну внутрішню узгодженість ($\alpha = .91$). Факторна структура опитувальника, оцінена за допомогою EFA, складається з двох факторів, тоді як оригінальна версія передбачає чотирифакторну структуру. Факторна структура, отримана за допомогою EFA (двофакторна), та запропонована оригінальна факторна структура (чотирифакторна) показали схожі результати за CFA на нашій вибірці. Зважаючи на це, ми вирішили дотримуватися факторної структури, отриманої за допомогою EFA у наших майбутніх дослідженнях дезадаптивної мрійливості. Проте, ми розглядаємо можливість того, що більша вибірка дозволить повернутись до оригінальної факторної структури. Українська версія опитувальника MDS-16 продемонструвала задовільні психометричні властивості. Результати пілотного дослідження української версії лежать в основі подальшої розробки адаптації MDS-16 українською мовою, а також підкреслюють необхідність її адаптації.

Ключові слова: дезадаптивна мрійливість, психометричні властивості, MDS-16, мрійливість, фантазії.

Balashvych Oleksandra Kostiantynivna Student, Department of Psychodiagnostics and Clinical Psychology, Faculty of Psychology, Taras Shevchenko National University of Kyiv, Akademika Hlushkova 2a Ave., <https://orcid.org/0000-0002-4865-3487>

Harahulia Anna Ihorivna Student, Department of Innovative Technologies in Pedagogy, Psychology and Social Work, Faculty of Psychology, Alfred Nobel University in Dnipro, Sicheslavska Naberezhna St. 18, Dnipro, 49000, tel.: (098) 138-44-80, <https://orcid.org/0009-0000-8451-8680>

Molotokas Antonina Andriyivna Ph.D (Psychology), Assist. Prof., Department of Psychodiagnostics and Clinical Psychology, Faculty of Psychology, Taras Shevchenko National University of Kyiv, Akademika Hlushkova 2a Ave., <https://orcid.org/0000-0002-0061-1528>

Bayer Oxana Oleksandrivna Candidate of psychological sciences, associate professor, Department of Innovative Technologies in Pedagogy, Psychology and Social Work, Faculty of Psychology, Alfred Nobel University in Dnipro, Sicheslavska Naberezhna St. 18, Dnipro, 49000, tel.: (098) 138-44-80, <https://orcid.org/0000-0002-0651-1472>

Kurapov Anton Oleksandrovysh PhD (Psychology), Assist. Prof., Centre for Cognitive Neuroscience, Department of Psychology, Faculty of Natural Sciences, University of Salzburg, Austria, Halleiner Landesstraße 77a, Elsbethen, <https://orcid.org/0000-0002-1286-9788>

ADAPTATION AND PSYCHOMETRIC EVALUATION OF THE MALADAPTIVE DAYDREAMING SCALE (MDS-16) ON UKRAINIAN SAMPLE: A PILOT STUDY

Abstract. Maladaptive daydreaming (MD) is a complex psychological phenomenon characterized by excessive fantasy activity that interferes with a person's academic, interpersonal, or professional functioning. Individuals experiencing MD consciously engage in this activity and maintain a clear distinction between the realm of fantasy and reality. MD has only short-term benefits and long-term complications for people who experience it. MD is assessed with the help of the Maladaptive Daydreaming Scale (MDS-16), which has adaptations in other languages (Arabic, Brazilian-Portuguese, Hungarian, Italian, Polish, and Turkish). The concept of MD is underrepresented in Ukrainian psychological research. Therefore, the development of the validated instrument for its assessment is critical. This article shows the results of the pilot study of validating MDS-16 on Ukrainian sample. We performed the parallel and back-translation of the original English MDS-16 questionnaire. Validation was performed on the sample of 132 respondents. The psychometric properties of the scale were assessed using Cronbach's alpha, intercorrelations of the MDS-16 items, exploratory factor analysis (EFA), and confirmatory factor analysis (CFA). The adapted MDS-16 demonstrated strong internal consistency ($\alpha = .91$). The questionnaire's factor structure was evaluated using EFA obtaining two-factor structure while the original version suggests four-factor structure. The factor structure that was obtained by the EFA (2-factor) and the proposed original factor structure (4-factor) showed similar results by CFA on our sample. Therefore, we decided to follow the EFA-obtained factor structure in our future studies on MD. However, the bigger sample may lead us to return to the original factor structure. The Ukrainian version of the MDS-16 scale demonstrated satisfactory psychometric properties. The results of the pilot study of the Ukrainian version underlies further development of the MDS-16 adaptation in the Ukrainian language, as well as underlined the necessity of adaptation.

Keywords: maladaptive daydreaming, psychometric properties, MDS-16, daydreaming, fantasy

Постановка проблеми. Дезадаптивна мрійливість є схильністю до надмірної фантазійної активності, яка заважає академічному, міжособистісному або професійному функціонуванню людини [26]. Дезадаптивну мрійливість слід відрізнити від звичайного адаптивного мріання, яке визначається як

когнітивний процес, що дозволяє людям передбачати результати діяльності або подій та планувати майбутнє шляхом обробки інформації про минулі та майбутні події їхнього життя [3]. Суттєва різниця між звичайним та дезадаптивним мріянням вже була підтверджена результатами досліджень [4; 5].

Зазвичай, мріяння є частиною безперервного потоку свідомості, який включає обробку різних зовнішніх сигналів. Такі мріяння дозволяють людині орієнтуватися в навколишньому середовищі, виконувати повсякденні задачі, обробляти свої думки і почуття. Вони також важливі для планування майбутнього, позбавлення від нудьги, розвитку креативності та пошуків сенсу життя. На відміну від адаптивного мріяння, дезадаптивна мрійливість характеризується яскравими та вигадливими мріяннями, які можуть тривати годинами, зберігаючи у людини відчуття занурення і призводячи до втрати усвідомлення навколишнього світу. Крім того, особи, які страждають на дезадаптивну мрійливість, переживають процес мріяння як такий, що викликає залежність і є надзвичайно приємним та заспокійливим в короткостроковій перспективі, але викликає дистрес і погіршення якості життя в довгостроковій перспективі [23]. Першочергово, прояви дезадаптивної мрійливості є схожими на адиктивну поведінку через переживання людьми втрати контролю над процесом мріяння і залежності від нього [13]. Про адиктивний характер мріяння свідчить також інтенсивний потяг до цього процесу. Це сильне бажання виникає через те, що завдяки мріянню, людина отримує внутрішній досвід, який приносить винагородження та задоволення, і якого вона навряд могла б досягти в реальності. Як наслідок, людина відчуває, що вимушена знов і знов послуговуватись мріянням як способу подолання труднощів та отримання приємного досвіду [28].

Особи, які страждають на дезадаптивну мрійливість часто пропускають важливі життєві події, що призводить до втрати роботи, відсторонення від навчання і соціальної ізоляції. Дезадаптивна мрійливість суттєво впливає на соціальну взаємодію, і люди часто відчувають труднощі в соціальному функціонуванні та схильність до замкнутості. Надмірні залученість і зануреність у світ сконструйованих людиною мрій можуть призводити до нехтування повсякденними обов'язками, досягнення своїх цілей та зниження рівня соціальної взаємодії [21]. Підкріплений задоволенням глибинних потреб, процес мріяння часто перешкоджає підтримці навіть значущих для людини соціальних контактів [30]. Дезадаптивну мрійливість пов'язують із посиленою соціальною ізоляцією [1], а люди, які мають до неї схильність, можуть здаватись відстороненими або заклопотаними, що ускладнює розвиток близьких стосунків і часто призводить до напруженості у відносинах [29]. Таким чином, люди, які страждають на дезадаптивну мрійливість, як правило, повідомляють про нижчу якість життя в психологічній і, особливо, соціальній сферах [13].

Крім того, дезадаптивна мрійливість відзначається компульсивним характером і має структуру дисоціативного захисного механізму. Компульсивність проявляється в тому, що люди, які схильні до дезадаптивного мріяння, часто втрачають контроль над початком та тривалість своїх мрійнь [10]. Дисоціація є фундаментальним нейропсихологічним механізмом, який сприяє підсиленій модуляції емоційних станів через реакції уникнення як внутрішньої, так і зовнішньої реальності [6]. Активне мріяння вважається однією з форм дисоціації, що створює розрив між самістю та внутрішніми або зовнішніми подіями [14]. Дисоціація має три основні типи структури: розподіл уваги на два або більше потоки свідомості, відокремлення інформації та афекту, а також зміна ідентичності та/або дистанціювання від себе [15]. Ці типи структури є актуальними для тих, хто є схильним до дезадаптивної мрійливості.

Дезадаптивна мрійливість, хоч і приносить короточасне задоволення, часто несе шкоду життю людини, особливо з точки зору повсякденної та робочої продуктивності. Вона часто призводить до зниження концентрації уваги через постійне блукання думок, відволікаючи увагу від нагальних завдань [20]. Людям, які страждають на дезадаптивну мрійливість, може бути дуже важко утримувати увагу, що негативно впливає на їхню здатність виконувати завдання, особливо тих, які потребують тривалої залученості [27]. Це може призводити до зниження ефективності як в академічному, так і в професійному середовищі [9].

Неконтрольований характер дезадаптивного мріяння [28], яке може заважати виконувати робочі обов'язки та займатись різноманітними справами, ще більше загострює перелічені вище проблеми. Підсумовуючи, дезадаптивна мрійливість створює значні перешкоди для людини, погіршуючи її уважність та загальні когнітивні здібності, що впливає на її повсякденне життя та функціональність.

Дезадаптивна мрійливість є недослідженим українськими науковцями феноменом, який потребує вивчення в українському контексті. На нашу думку, дезадаптивна мрійливість потребує значної уваги, особливо з огляду на актуальний в Україні: соціальний, політичний і пов'язаний із війною контекст. Інструментом для оцінки наявності та інтенсивності дезадаптивної мрійливості є опитувальник Maladaptive Daydreaming Scale-16 (MDS-16), розроблений Елі Сомером [29]. Пілотне дослідження, описане в цій статті, було проведено з метою перевірки надійності української версії MDS-16 та вивчення її валідності.

Опитувальник MDS-16 вже був перекладений та валідизований різними мовами, а саме: івритом [12], арабською [2], угорською [18], італійською [19], польською [13] та турецькою [25].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Різні аспекти даної проблеми висвітлювалися в роботах Е. Сомера [26; 27; 28; 29; 30], Н. Соффер-Дудек

Журнал «Перспективи та інновації науки»
(Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»)
№ 6(40) 2024

[23; 24; 25], Х. Абу-Райа [1; 2], Д. Йоппа [12], Дж. Бігельсен [4; 5], А. Скімменті [19; 20], І. П'єткевича [13].

Метою статті є адаптація та психометрична оцінка опитувальника Maladaptive Daydreaming Scale-16 (MDS-16) на пілотній вибірці для використання серед українців. Ми висунули наступні гіпотези: 1. Перекладена версія опитувальника MDS-16 демонструватиме подібний до оригіналу рівень надійності (вище за .70 за критерієм Альфи Кронбаха); 2. Перекладена версія опитувальника MDS-16 збереже чотирифакторну структуру (з факторами “Yearning” (“Потреба”), “Kinesthesia” (“Кінестезія”), “Impairment” (“Порушення”) та “Music” (“Музика”)) відповідно до оригіналу опитувальника.

Виклад основного матеріалу. Наше дослідження включає кілька процедур і методів. Загальна описова статистика була використана для дослідження компонентів опитувальника. Оцінка внутрішньої узгодженості опитувальника MDS-16 розраховувалась за допомогою критерія Альфи Кронбаха. Лінійний зв'язок між компонентами MDS-16 оцінювався за допомогою розрахунків коефіцієнта кореляції Пірсона. Факторна структура адаптованого опитувальника була визначена із застосуванням експлораторного та конфірматорного факторного аналізу. Статистичний аналіз проводився за допомогою програми Jamovi (version 2.3) [16].

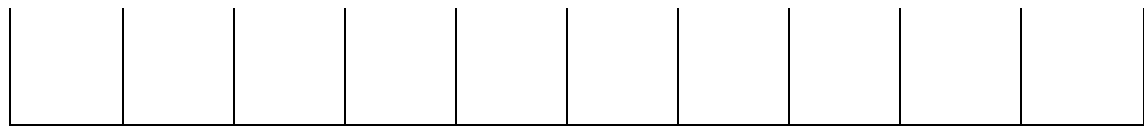
Дозвіл на переклад опитувальника було отримано від автора опитувальника [29]. Процес перекладу включав паралельний та зворотний переклад, залучення до перекладу двомовних спеціалістів та психологів для забезпечення лінгвістичної точності, культурної відповідності та концептуальної еквівалентності з оригінальною англійською версією опитувальника MDS-16 [7]. Процес був ускладнений відсутністю в українській мові прямого еквівалента англійського слова “daydreaming”, що змусило нас надавати пояснення природи мрійливості. Наводячи приклади та надаючи чіткі визначення, дослідники можуть переконатися, що учасники мають однакове розуміння значення слова, що особливо важливо, коли мова йде про слово, що є ключових у дослідженні. Це допомагає мінімізувати двозначність і підвищити надійність та валідність опитувальника [11]. В інструкції зазначалося, що в наступних питаннях ми часто використовуватимемо слово “мріяння” або однокореневі слова. Ми також вказали, що мріяння, в даному випадку, ми розуміємо як “надмірне, яскраве та активне фантазування”. Повна версія адаптованого українською мовою опитувальника MDS-16 викладена у Таблиці 1.

Таблиця 1.

Українська версія MDS-16

1. Деякі люди помічають, що певна музика може спонукати їх до мріання. Наскільки музика активізує у вас процес мріання?

0% 10% 20% 30% 40% 50% 60% 70% 80% 90% 100%

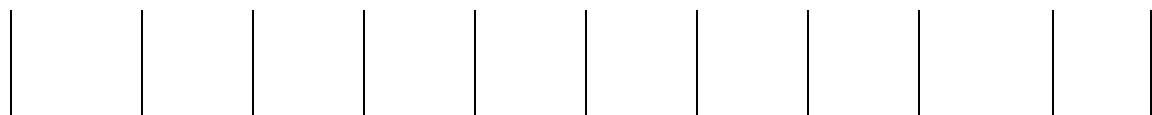

Ніколи

Дуже часто

2. Деякі люди відчують потребу повернутися до мрії, що була перервана подіями реального життя. Коли подія з реального життя переривала одну з ваших мрій, наскільки сильною була ваша потреба або бажання повернутися до цієї мрії якнайшвидше?

0% 10% 20% 30% 40% 50% 60% 70% 80% 90% 100%

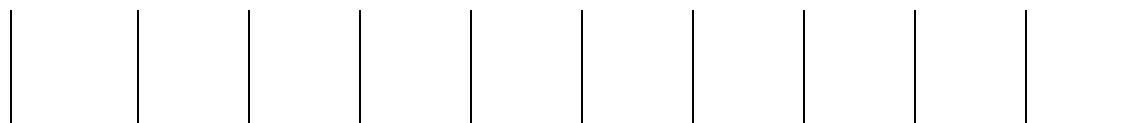

Зовсім не було
бажання

Надзвичайно
сильне бажання

3. Наскільки часто наразі ваші мріання супроводжуються звуками чи мімікою (наприклад, сміхом, розмовами або промовлянням слів)?

0% 10% 20% 30% 40% 50% 60% 70% 80% 90% 100%

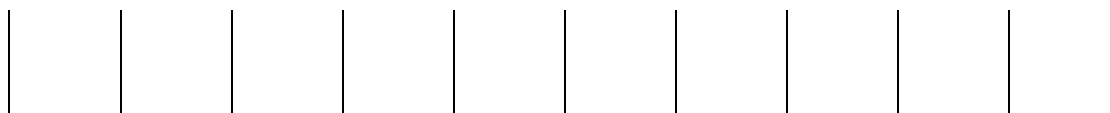
Ніколи

Дуже часто

Журнал «Перспективи та інновації науки»
(Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»)
№ 6(40) 2024

4. Якщо ви переживаєте період, коли ви не можете мріяти стільки, скільки зазвичай, через ваші повсякденні обов'язки, наскільки вас засмучує ваша нездатність знайти час для мріяння?

0% 10% 20% 30% 40% 50% 60% 70% 80% 90% 100%

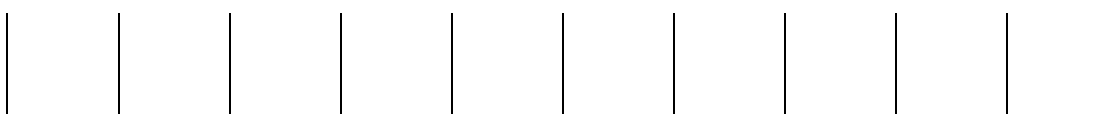

Зовсім не
засмучує

Дуже засмучує

5. Деякі люди стикаються з тим, що їхні мріяння заважають займатися повсякденними справами. Наскільки сильно ваше мріяння заважає вам виконувати основні повсякденні справи?

0% 10% 20% 30% 40% 50% 60% 70% 80% 90% 100%

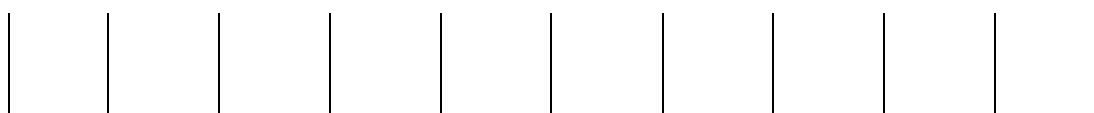

Зовсім не
заважає

Дуже сильно заважає

6. Деякі люди засмучуються або відчують занепокоєння через те, скільки часу вони витрачають на мріяння. На даний момент, наскільки ви засмучені кількістю часу, який ви витрачаєте на мріяння?

0% 10% 20% 30% 40% 50% 60% 70% 80% 90% 100%

Зовсім не
засмучуюсь

Сильно засмучуюсь

7. Коли вам було відомо, що потрібно зосередитися на чомусь важливому або виконати складне завдання, наскільки вам було важко залишатися націленому і довести справу до кінця без мріяння?

0% 10% 20% 30% 40% 50% 60% 70% 80% 90% 100%

Зовсім не
складно

Дуже складно

8. Деякі люди стикаються з тим, що їхні мріяння заважають речам, які для них найбільш важливі. По вашим відчуттям, наскільки ваші мріяння заважають досягненню ваших життєвих цілей?

0% 10% 20% 30% 40% 50% 60% 70% 80% 90% 100%

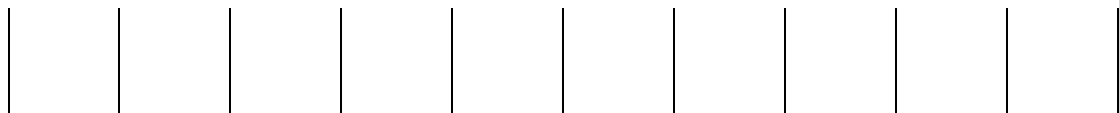

Зовсім не
заважають

Дуже сильно
заважають

9. Деяким людям важко контролювати або обмежувати свої мріяння. Наскільки важко Вам буває тримати свої мріяння під контролем?

0% 10% 20% 30% 40% 50% 60% 70% 80% 90% 100%

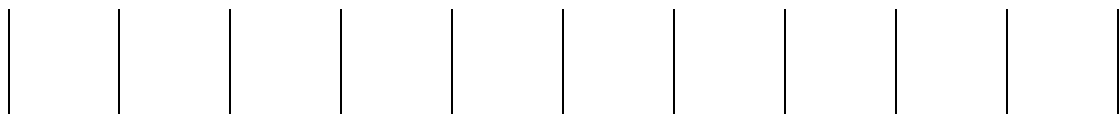

Зовсім не
важко

Надзвичайно важко

10. Деякі люди відчувають роздратування, коли події реального життя переривають одну з їхніх мрій. Коли події реального світу переривають одну з ваших мрій, наскільки сильним, в середньому, є ваше роздратування?

0% 10% 20% 30% 40% 50% 60% 70% 80% 90% 100%

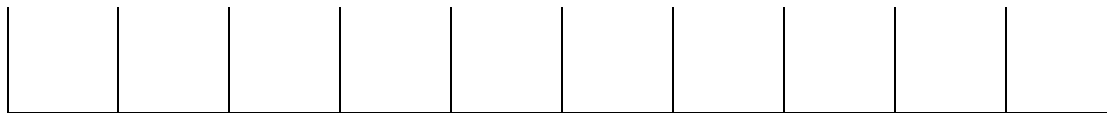
Зовсім не
відчуваю
роздратування

Відчуваю сильне
роздратування

Журнал «Перспективи та інновації науки»
(Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»)
№ 6(40) 2024

11. Деяким людям мріяння заважають їхнім професійним або особистим досягненням. Наскільки мріяння заважають вашим професійним або особистим досягненням?

0% 10% 20% 30% 40% 50% 60% 70% 80% 90% 100%

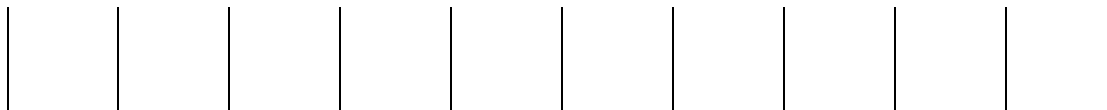

Зовсім не
заважають

Дуже сильно
заважають

12. Деякі люди вважають за краще мріяти, а ніж займатися іншими справами. В якій мірі Ви б вважали за краще мріяти, ніж взаємодіяти з іншими людьми або брати участь у соціальних активностях чи займатися хобі?

0% 10% 20% 30% 40% 50% 60% 70% 80% 90% 100%

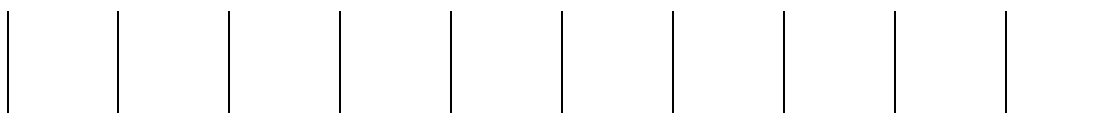

Зовсім ні

Повною мірою

13. Коли ви прокидаєтеся вранці, наскільки сильним є ваше бажання одразу почати мріяти?

0% 10% 20% 30% 40% 50% 60% 70% 80% 90% 100%

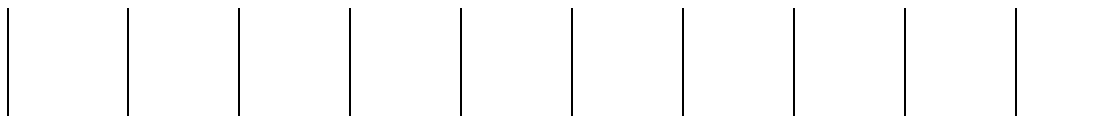

Зовсім немає
бажання

Дуже сильне
бажання

14. Як часто ваші мріяння супроводжуються фізичними рухами, такими як ходіння, розгойдування чи розмахування руками?

0% 10% 20% 30% 40% 50% 60% 70% 80% 90% 100%

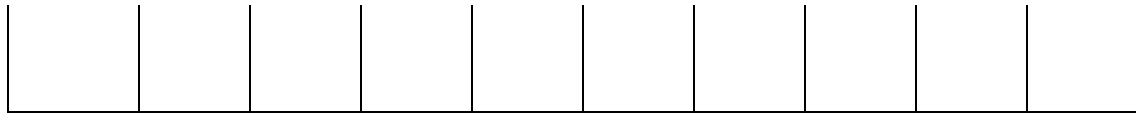

Ніколи

Дуже часто

15. Деякі люди люблять мріяти. Коли ви мрієте, наскільки вас це заспокоює та/або приносить вам задоволення?

0% 10% 20% 30% 40% 50% 60% 70% 80% 90% 100%

Зовсім не

Дуже

заспокоює/не

заспокоює/

приносить

приносить

задоволення

задоволення

16. Деяким людям важко мріяти, якщо вони не слухають музику. Якою мірою ваші мріяння залежать від прослуховування музики?

0% 10% 20% 30% 40% 50% 60% 70% 80% 90% 100%

Не залежать

Повністю залежать

У цьому дослідженні збір даних проводився в один етап із застосуванням методу «снігової кулі» за допомогою онлайн-опитування. Опитувальник був розроблений та розповсюджений за допомогою Google Forms. До участі в дослідженні були запрошені студенти факультету психології Київського Національного Університету імені Тараса Шевченка та Університету імені Альфреда Нобеля в Дніпрі. Ми також залучали респондентів за допомогою запрошень на особистих сторінках дослідників у соціальних мережах (Facebook, Instagram, Telegram). Такий підхід дозволив нам отримати більше різноманіття вибірки, щоб забезпечити широкий спектр соціально-демографічної репрезентативності дослідження. Від кожного учасника було отримано інформовану згоду. Критерії включення були такими: учасники мали бути не молодше 18 років, надати інформовану згоду та вільно володіти українською мовою. Наше дослідження було розглянуто та схвалено Комітетом з питань етики факультету психології Київського Національного Університету імені Тараса Шевченка (№01-24/24).

Окрім основних питань опитувальника MDS-16, форма анкетування складалася з соціально-демографічного блоку, який включав питання про вік та стать респондентів. У наступній таблиці (Таблиця 2) наведено узагальнені соціально-демографічні дані (загальна кількість респондентів N = 132).

Таблиця 2.

Огляд соціально-демографічних даних респондентів

		<i>N</i>	%
Стать	Чоловіча	19	85.6 %
	Жіноча	113	14.4 %
Вік	18-20	27	20.5 %
	21-25	29	22.0 %
	26-65	76	57.6 %

N – кількість респондентів, % - відсоткове співвідношення.

Остання версія опитувальника MDS-16 має чотири фактори: “Yearning” (“Потреба”), “Kinesthesia” (“Кінестезія”), “Impairment” (“Порушення”) та “Music” (“Музика”) [25]. Опитувальник дозволяє виявляти симптоми, що асоціюються з дефіцитом уваги, obsesивно-компульсивними думками, дисоціацією, соматизацією, чутливістю у міжособистісній сфері та пригніченням емоційних проявів [5; 8].

Перша версія опитувальника Maladaptive Daydreaming Scale (MDS-14) [29] розглядали три фактори, а саме: “Yearning” (“Потреба”), “Kinesthesia” (“Кінестезія”), “Impairment” (“Порушення”). Доповнення опитувальника двома питаннями призвело до появи опитувальника MDS-16, де ці два питання сформувавши додатковий фактор “Music” (“Музика”). Перший фактор, “Yearning”, відображає привабливість процесу мріяння та сильну потребу у ньому. Другий фактор, “Kinesthesia”, включає елементи, пов'язані з рухами, промовлянням слів, видаванням звуків та емоційними реакціями, які характерні для дезадаптивного процесу мріяння. Третім фактором є “Impairment”, яке відображає негативні наслідки та дистрес, пов'язані з дезадаптивною мрійливістю, такі як перешкоджання повсякденному функціонуванню та переживання дистресу. Четвертий фактор, “Music”, підкреслює зв'язок між прослуховуванням музики та посиленням проявів дезадаптивної мрійливості. Фактор “Impairment”, так само як і “Yearning” представлені в опитувальнику MDS-16 шістьма питаннями, а фактори “Kinesthesia” та “Music” – двома. Внутрішня узгодженість опитувальника MDS-16 (Альфа Кронбаха) становить 0.95, що свідчить про високий рівень надійності [25].

Оцінюючи надійність адаптованого опитувальника, ми використовували критерій Альфи Кронбаха для визначення внутрішньої узгодженості компонентів опитувальника. Отримане значення Альфи Кронбаха ($\alpha = .91$) вказує на високий рівень надійності. Внутрішня надійність факторів за оригінальною структурою опитувальника також була оцінена за допомогою Альфи Кронбаха і продемонструвала досить високий рівень надійності (Таблиця 3).

Таблиця 3.

Описова статистика питань опитувальника MDS-16

		М	SD	Sk	K
1		3	4	5	6
Music ($\alpha = .70$)					
1. Some people notice that certain music can trigger their daydreaming. To what extent does music activate your daydreaming?	1. Деякі люди помічають, що певна музика може спонукати їх до мріяння. Наскільки музика активізує у вас процес мріяння?	6.41	2.62	-0.5	-0.33
16. Some people find it hard to maintain their daydreaming when they are not listening to music. To what extent is your daydreaming dependent on continued listening to music?	16. Деяким людям важко мріяти, якщо вони не слухають музику. Якою мірою ваші мріяння залежать від прослуховування музики?	2.98	3.2	0.81	-0.65
Kinesthesia ($\alpha = .76$)					
3. How often are your current daydreams accompanied by vocal noises or facial expressions (e.g. laughing, talking or mouthing the words)?	3. Наскільки часто наразі ваші мріяння супроводжуються звуками чи мімікою (наприклад, сміхом, розмовами або промовлянням слів)?	3.99	2.95	0.5	-0.79
14. How often are your current daydreams accompanied by physical activity such as pacing, swinging or shaking your hands?	14. Як часто ваші мріяння супроводжуються фізичними рухами, такими як ходіння, розгойдування чи розмахування руками?	2.82	3.21	1.1	-0.04
Yearning ($\alpha = .81$)					
2. Some people feel a need to continue a daydream that was interrupted by a real world event at a later point. When a real world event has interrupted one of your daydreams, how strong was your need or urge to return to that daydream as soon as possible?	2. Деякі люди відчувають потребу повернутися до мрії, що була перервана подіями реального життя. Коли подія з реального життя переривала одну з ваших мрій, наскільки сильною була ваша потреба або бажання повернутися до цієї мрії якнайшвидше?	5	2.59	-0.01	-0.8
4. If you go through a period of time when you are not able to daydream as much as usual due to real world obligations, how distressed are you by your inability to find time to daydream?	4. Якщо ви переживаєте період, коли ви не можете мріяти стільки, скільки зазвичай, через ваші повсякденні обов'язки, наскільки вас засмучує ваша нездатність знайти час для мріяння?	2.92	2.72	0.88	0.03
10. Some people feel annoyed when a real world event interrupts one of their daydreams. When the real world interrupts one of your daydreams, on average how annoyed do you feel?	10. Деякі люди відчувають роздратування, коли події реального життя переривають одну з їхніх мрій. Коли події реального світу переривають одну з ваших мрій, наскільки сильним, в середньому, є ваше роздратування?	3.24	2.83	0.71	-0.4
12. Some people would rather daydream than do most other things. To what extent would you rather daydream than engage with other people or participate in social activities or hobbies?	12. Деякі люди вважають за краще мріяти, а ніж займатися іншими справами. В якій мірі Ви б вважали за краще мріяти, ніж взаємодіяти з іншими людьми або брати участь у соціальних активностях чи займатися хобі?	2.3	2.42	1.16	0.77

<i>Продовження таблиці 3</i>					
1	2	3	4	5	6
13. When you first wake up in the morning, how strong has your urge been to immediately start daydreaming?	13. Коли ви прокидаєтеся вранці, наскільки сильним є ваше бажання одразу почати мріяти?	2.34	2.66	1.07	0.1
15. Some people love to daydream. While you are daydreaming, to what extent do you find it comforting and/or enjoyable?	15. Деякі люди люблять мріяти. Коли ви мрієте, наскільки вас це заспокоює та/або приносить вам задоволення?	6.11	2.76	-0.37	-1
Impairment ($\alpha = .92$)					
5. Some people have the experience of their daydreaming interfering with their daily chores or tasks. How much does your daydreaming interfere with your ability to get basic chores accomplished?	5. Деякі люди стикаються з тим, що їхні мріяння заважають займатися повсякденними справами. Наскільки сильно ваше мріяння заважає вам виконувати основні повсякденні справи?	2.46	2.71	1.01	-0.08
6. Some people feel distressed or concerned about the amount of time they spend daydreaming. How distressed do you currently feel about the amount of time you spend daydreaming?	6. Деякі люди засмучуються або відчувають занепокоєння через те, скільки часу вони витрачають на мріяння. На даний момент, наскільки ви засмучені кількістю часу, який ви витрачаєте на мріяння?	2.16	2.82	1.33	0.76
7. When you know you have had something important or challenging to pay attention to or finish, how difficult was it for you to stay on task and complete the goal without daydreaming?	7. Коли вам було відомо, що потрібно зосередитися на чомусь важливому або виконати складне завдання, наскільки вам було важко залишатися сконцентрованим і довести справу до кінця без мріяння?	3.06	2.97	0.78	-0.61
8. Some people have the experience of their daydreaming hindering the things that are most important to them. How much do you feel that your daydreaming activities interfere with achieving your overall life goals?	8. Деякі люди стикаються з тим, що їхні мріяння заважають речам, які для них найбільш важливі. По ваших відчуттях, наскільки ваші мріяння заважають досягненню ваших життєвих цілей?	2.38	2.62	1.11	0.43
9. Some people experience difficulties in controlling or limiting their daydreaming. How difficult has it been for you to keep your daydreaming under control?	9. Деяким людям важко контролювати або обмежувати свої мріяння. Наскільки важко Вам буває тримати свої мріяння під контролем?	2.54	2.69	1.08	0.28
11. Some people have the experience of their daydreaming interfering with their academic/occupational success or personal achievements. How much does your daydreaming interfere with your academic/occupational success?	11. Деяким людям мріяння заважають їхнім професійним або особистим досягненням. Наскільки мріяння заважають вашим професійним або особистим досягненням?	2.3	2.71	1.34	0.86

α – Альфа Кронбаха; M – середнє, SD – середнє квадратичне відхилення; Sk – коефіцієнт асиметрії; K – коефіцієнт ексцесу.

Показники надійності підтвердили нашу першу гіпотезу, і ми продовжили подальший аналіз даних. Для оцінки лінійного зв'язку між компонентами

опитувальника MDS-16 ми розрахували коефіцієнт кореляції Пірсона. Інтеркореляційний аналіз продемонстрував помірну або сильну позитивну кореляцію між усіма компонентами, що формують MDS-16. Більшість кореляцій є значущими ($p < .05$).

Перед проведенням аналізу було перевірено придатність даних для факторного аналізу, що була підтверджена: міра адекватності вибірки була підтверджена за критерієм Кайзера-Мейєра-Олкіна (Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy) та дорівнювала .890; тест на сферичність Бартлетта показав значущі результати ($\chi^2(120) = 1223, p < .001$).

Експлораторний факторний аналіз (EFA) був проведений з метою виявлення основної факторної структури компонентів опитувальника. EFA був проведений із використанням методу вилучення мінімальних залишків, а кількість факторів була визначена за допомогою паралельного аналізу.

Було застосовано метод ортогонального обертання факторів варімакс, що дозволило отримати двофакторне рішення, що пояснює 51,4% дисперсії. Перший фактор, “Перешкоджання щоденним справам”, охоплює питання, пов'язані з тим, наскільки дезадаптивна мрійливість заважає повсякденній діяльності та особистим досягненням. Другий фактор, “Залученість”, охоплює питання, що стосуються тригерів та утримання мріяння (Таблиця 4).

Таблиця 4.

Факторні навантаження питань опитувальника MDS-16 на українській вибірці

1	Фактор	
	2	3
Питання адаптованого українською мовою опитувальника MDS-16	Перешкоджання щоденним справам	Залученість
1. Деякі люди помічають, що певна музика може спонукати їх до мріяння. Наскільки музика активізує у вас процес мріяння?		.639
2. Деякі люди відчувають потребу повернутися до мрії, що була перервана подіями реального життя. Коли подія з реального життя переривала одну з ваших мрій, наскільки сильною була ваша потреба або бажання повернутися до цієї мрії якнайшвидше?		.607
3. Наскільки часто наразі ваші мріяння супроводжуються звуками чи мімікою (наприклад, сміхом, розмовами або промовлянням слів)?		.647
4. Якщо ви переживаєте період, коли ви не можете мріяти стільки, скільки зазвичай, через ваші повсякденні обов'язки, наскільки вас засмучує ваша нездатність знайти час для мріяння?		.488
5. Деякі люди стикаються з тим, що їхні мріяння заважають займатися повсякденними справами. Наскільки сильно ваше мріяння заважає вам виконувати основні повсякденні справи?	.759	
6. Деякі люди засмучуються або відчувають занепокоєння через те, скільки часу вони витрачають на мріяння. На даний момент, наскільки ви засмучені кількістю часу, який ви витрачаєте на мріяння?	.799	

Продовження таблиці 4

1	2	3
7. Коли вам було відомо, що потрібно зосередитися на чомусь важливому або виконати складне завдання, наскільки вам було важко залишатися сконцентрованим і довести справу до кінця без мріяння?	.701	
8. Деякі люди стикаються з тим, що їхні мріяння заважають речам, які для них найбільш важливі. По ваших відчуттях, наскільки ваші мріяння заважають досягненню ваших життєвих цілей?	.853	
9. Деяким людям важко контролювати або обмежувати свої мріяння. Наскільки важко Вам буває тримати свої мріяння під контролем?	.718	
10. Деякі люди відчувають роздратування, коли події реального життя переривають одну з їхніх мрій. Коли події реального світу переривають одну з ваших мрій, наскільки сильним, в середньому, є ваше роздратування?	.505	
11. Деяким людям мріяння заважають їхнім професійним або особистим досягненням. Наскільки мріяння заважають вашим професійним або особистим досягненням?	.850	
12. Деякі люди вважають за краще мріяти, а ніж займатися іншими справами. В якій мірі Ви б вважали за краще мріяти, ніж взаємодіяти з іншими людьми або брати участь у соціальних активностях чи займатися хобі?		.483
13. Коли ви прокидаєтеся вранці, наскільки сильним є ваше бажання одразу почати мріяти?		.555
14. Як часто ваші мріяння супроводжуються фізичними рухами, такими як ходіння, розгойдування чи розмахування руками?		.543
15. Деякі люди люблять мріяти. Коли ви мрієте, наскільки вас це заспокоює та/або приносить вам задоволення?		.604
16. Деяким людям важко мріяти, якщо вони не слухають музику. Якою мірою ваші мріяння залежать від прослуховування музики?		.451

Конфірматорний факторний аналіз був використаний для перевірки відповідності даних оригінальній чотирифакторній моделі, яка включає “Music”, “Kinesthesia”, “Yearning”, та “Impairment” як окремі виміри досвіду дезадаптивної мрійливості, а також моделі, отриманої за допомогою експлораторного факторного аналізу. Було проведено порівняння якісних показників відповідності моделі (Таблиця 5).

Таблиця 5.

Порівняння показників відповідності моделі для CFA

	χ^2	df	p	TLI	CFI	RMSEA
Українська версія MDS-16 (4 фактори)	210	98	< .001	0.883	.905	.0929
Українська версія MDS-16 (2 фактори)	259	103	< .001	0.845	.867	.107

χ^2 – критерій хі-квадрат, df – число ступеня свободи, p – рівень статистичної значущості, TLI – індекс Такера-Льюїса, CFI – порівняльний індекс відповідності, RMSEA – середньоквадратична похибка апроксимізації.

Факторна структура, отримана за допомогою EFA (2-факторна) та запропонована оригінальна факторна структура (4-факторна) показали схожі результати за CFA на нашій вибірці. Тому ми вирішили дотримуватися факторної структури, отриманої за допомогою EFA у наших майбутніх дослідженнях дезадаптивної мрійливості. Проте, більша вибірка може сприяти поверненню до оригінальної факторної структури. Отже, ми не можемо стверджувати, що наша друга гіпотеза повністю підтвердилася, оскільки ми отримали непевні результати щодо факторної моделі адаптації MDS-16. Тим не менш, подальші дослідження на більшій вибірці допоможуть нам прояснити це питання.

Висновки. Адаптований опитувальник MDS-16 продемонстрував сильну внутрішню узгодженість, на що вказує значення критерія Альфи Кронбаха, яке свідчить про те, що компоненти опитувальника є узгодженими та вимірюють один і той самий конструкт. Це підтверджує його надійність в оцінці дезадаптивної мрійливості серед україномовних респондентів. Однак, при проведенні EFA ми отримали двофакторну структуру, тоді як оригінальна версія MDS-16 представляє чотирифакторну модель. Тим не менш, цей результат узгоджується з італійською [19] та арабською [2] адаптаціями опитувальника. Більше того, факторна модель, яку ми отримали при проведенні EFA, збігається з моделлю арабської адаптації.

Ми отримали фактори “Перешкоджання щоденним справам” (7 питань) та “Залученість” (9 питань). Ми вважаємо, що ці фактори добре узгоджуються з двома основними характеристиками дезадаптивної мрійливості, а саме мірою заглиблення у процес мріянь та переживанням дистресу [27]. Абу-Райя та ін. [2] дійшли такого ж висновку, коли отримали двофакторну модель при проведенні EFA для адаптації MDS-16 арабською мовою. Значення факторних навантажень питань вказує на їхню релевантність у відображенні впливу дезадаптивної мрійливості на повсякденне функціонування та її мотиваційні аспекти. Зокрема, дезадаптивна мрійливість пов'язана з погіршенням функціонування, включаючи здатність планувати, розв'язувати проблеми та приймати рішення [17] і часто використовується як захисний механізм [24]. Таким чином, ми вважаємо, що двофакторна модель є релевантною, але розглядаємо також і можливість повернення до чотирифакторної структури. Це буде остаточно вирішено результатами основного дослідження.

Українська версія опитувальника MDS-16 продемонструвала задовільні психометричні властивості. Результати пілотного дослідження української версії є основою для подальшої розробки адаптації опитувальника MDS-16 українською мовою, а також підкреслюють необхідність адаптації.

Література:

1. Abu-Rayya, H. M., Somer, E., & Knane, H. (2020). Maladaptive daydreaming is associated with intensified psychosocial problems experienced by female survivors of childhood sexual abuse. *Violence Against Women*, 26(8), 825-837. <https://doi.org/10.1177/1077801219845532>

2. Abu-Rayya, H. M., Somer, E., & Meari-Amir, S. (2019). The psychometric properties of the Arabic 16-item Maladaptive Daydreaming Scale (MDS-16-AR) in a multicountry Arab sample. *Psychology of Consciousness: Theory, Research, and Practice*, 6(2), 171. <https://doi.org/10.1037/cns0000183>
3. Antrobus, J. S., Singer, J. L., Goldstein, S., Fortgang, M. (1970). Mindwandering and cognitive structure. *Transactions of the New York Academy of Sciences*, 32(2), 242-52. <https://doi.org/10.1111/j.2164-0947.1970.tb02056.x>
4. Bigelsen, J., & Schupak, C. (2011). Compulsive fantasy: Proposed evidence of an under-reported syndrome through a systematic study of 90 self-identified non-normative fantasizers. *Consciousness and cognition*, 20(4), 1634-1648. <https://doi.org/10.1016/j.concog.2011.08.013>
5. Bigelsen, J., Lehrfeld, J. M., Jopp, D. S., & Somer, E. (2016). Maladaptive daydreaming: Evidence for an under-researched mental health disorder. *Consciousness and cognition*, 42, 254-266. <https://doi.org/10.1016/j.concog.2016.03.017>
6. Cavicchioli, M., Scalabrini, A., Northoff, G., Mucci, C., Ogliari, A., & Maffei, C. (2021). Dissociation and emotion regulation strategies: A meta-analytic review. *Journal of Psychiatric Research*, 143, 370-387. <https://doi.org/10.1016/j.jpsychires.2021.09.011>
7. Cha, E. S., Kim, K. H., & Erlen, J. A. (2007). Translation of scales in cross-cultural research: issues and techniques. *Journal of advanced nursing*, 58(4), 386-395. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2648.2007.04242.x>
8. Chirico, I., Volpato, E., Landi, G., Bassi, G., Mancinelli, E., Gagliardini, G., ... & Musetti, A. (2022). Maladaptive daydreaming and its relationship with psychopathological symptoms, emotion regulation, and problematic social networking sites use: A network analysis approach. *International Journal of Mental Health and Addiction*, 1-17. <https://doi.org/10.1007/s11469-022-00938-3>
9. Costanzo, A., Santoro, G., Russo, S., Cassarà, M. S., Midolo, L. R., Billieux, J., & Schimmenti, A. (2021). Attached to virtual dreams: The mediating role of maladaptive daydreaming in the relationship between attachment styles and problematic social media use. *The Journal of Nervous and Mental Disease*, 209(9), 656-664. <https://doi.org/10.1097/NMD.0000000000001356>
10. Green, T., West, M., Somer, E. (2020). Maladaptive daydreaming and emotional regulation difficulties: A network analysis. *Psychiatry Research*. <https://doi.org/10.1016/j.psychres.2020.112799>
11. Johns, B. T. (2019). Mining a crowdsourced dictionary to understand consistency and preference in word meanings. *Frontiers in Psychology*, 10, 268. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2019.0026>
12. Jopp, D. S., Dupuis, M., Somer, E., Hagani, N., & Herscu, O. (2019). Validation of the Hebrew version of the Maladaptive Daydreaming Scale (MDS-H): Evidence for a generalizable measure of pathological daydreaming. *Psychology of Consciousness: Theory, Research, and Practice*, 6(3), 242. <https://doi.org/10.1037/CNS0000162>
13. Pietkiewicz, I. J., Helka, A. M., Barłóg, M., & Tomalski, R. (2023). Validity and reliability of the Polish Maladaptive Daydreaming Scale (PMDS-16) and its short form (PMDS-5). *Clinical Psychology & Psychotherapy*. <https://doi.org/10.1002/cpp.2844>
14. Poerio, G. L., Totterdell, P., Emerson, L. M., & Miles, E. (2016). Helping the heart grow fonder during absence: Daydreaming about significant others replenishes connectedness after induced loneliness. *Cognition and Emotion*, 30(6), 1197-1207. <https://doi.org/10.1080/02699931.2015.1049516>
15. Putnam, F. W. (1997). *Dissociation in children and adolescents: A developmental perspective*. Guilford press. <https://psycnet.apa.org/record/1997-36464-000>
16. Şahin, M., & Aybek, E. (2019). Jamovi: an easy to use statistical software for the social scientists. *International Journal of Assessment Tools in Education*, 6(4), 670-692. <https://doi.org/10.21449/ijate.661803>
17. Salomon-Small, G., Somer, E., Harel-Schwarzmann, M., & Soffer-Dudek, N. (2021). Maladaptive daydreaming and obsessive-compulsive symptoms: A confirmatory and exploratory investigation of shared mechanisms. *Journal of psychiatric research*, 136, 343-350. <https://doi.org/10.1016/j.jpsychires.2021.02.017>

18. Sándor, A., Münnich, Á., & Molnár, J. (2020). Psychometric properties of the Maladaptive Daydreaming Scale in a sample of Hungarian daydreaming-prone individuals. *Journal of Behavioral Addictions*, 9(3), 853-862. <https://doi.org/10.1556/jba-9-853>
19. Schimmenti, A., Sideli, L., La Marca, L., Gori, A., & Terrone, G. (2019). Reliability, validity, and factor structure of the maladaptive daydreaming scale (MDS-16) in an Italian sample. *Journal of Personality Assessment*. <https://doi.org/10.1080/00223891.2019.1594240>
20. Schimmenti, A., Somer, E., & Regis, M. (2019, November). Maladaptive daydreaming: Towards a nosological definition. In *Annales Médico-psychologiques, revue psychiatrique* (Vol. 177, No. 9, pp. 865-874). Elsevier Masson. <https://doi.org/10.1016/j.amp.2019.08.014>
21. Sharma, P., & Mahapatra, A. (2021). Phenomenological analysis of maladaptive daydreaming associated with internet gaming addiction: A case report. *General psychiatry*, 34(2). <https://doi.org/10.1136/gpsych-2020-100419>
22. Singer, L. J. (1974). Daydreaming and the stream of thought. *American Scientist*, Vol. 62, No. 4 (July-August 1974), pp. 417-425. <https://www.jstor.org/stable/27844990>
23. Soffer-Dudek, N., & Somer, E. (2018). Trapped in a daydream: Daily elevations in maladaptive daydreaming are associated with daily psychopathological symptoms. *Frontiers in Psychiatry*, 9, 194. <https://doi.org/10.3389/fpsy.2018.00194>
24. Soffer-Dudek, N., & Theodor-Katz, N. (2022). Maladaptive daydreaming: Epidemiological data on a newly identified syndrome. *Frontiers in Psychiatry*, 13, 871041. <https://doi.org/10.3389/fpsy.2022.871041>
25. Soffer-Dudek, N., Somer, E., Abu-Rayya, H. M., Metin, B., & Schimmenti, A. (2021). Different cultures, similar daydream addiction? An examination of the cross-cultural measurement equivalence of the Maladaptive Daydreaming Scale. *Journal of Behavioral Addictions*, 9(4), 1056-1067. <https://doi.org/10.1556/2006.2020.00080>
26. Somer, E. (2002). Maladaptive daydreaming: A qualitative inquiry. *Journal of Contemporary Psychotherapy*, 32, 197-212. <https://doi.org/10.1023/A:1020597026919>
27. Somer, E. (2018). Maladaptive Daydreaming: Ontological Analysis, Treatment Rationale; a Pilot Case Report. *Frontiers in the Psychotherapy of Trauma and Dissociation*. 1. 1-22. <http://dx.doi.org/10.XXXX/ftpd.2017.0006>
28. Somer, E., & Herscu, O. (2017) Childhood Trauma, Social Anxiety, Absorption and Fantasy Dependence: Two Potential Mediated Pathways to Maladaptive Daydreaming. *J Addict Behav Ther Rehabil* 6:4. <https://doi.org/10.4172/2324-9005.1000170>
29. Somer, E., Lehrfeld, J., Bigelsen, J., & Jopp, D. S. (2016). Development and validation of the Maladaptive Daydreaming Scale (MDS). *Consciousness and cognition*, 39, 77-91. <https://doi.org/10.1016/j.concog.2015.12.001>
30. Somer, E., Somer, L., & Jopp, D. S. (2016). Childhood antecedents and maintaining factors in maladaptive daydreaming. *The Journal of nervous and mental disease*, 204(6), 471-478. <https://doi.org/10.1097/NMD.0000000000000507>

References:

1. Abu-Rayya, H. M., Somer, E., & Knane, H. (2020). Maladaptive daydreaming is associated with intensified psychosocial problems experienced by female survivors of childhood sexual abuse. *Violence Against Women*, 26(8), 825-837. <https://doi.org/10.1177/1077801219845532>
2. Abu-Rayya, H. M., Somer, E., & Meari-Amir, S. (2019). The psychometric properties of the Arabic 16-item Maladaptive Daydreaming Scale (MDS-16-AR) in a multicountry Arab sample. *Psychology of Consciousness: Theory, Research, and Practice*, 6(2), 171. <https://doi.org/10.1037/cns0000183>
3. Antrobus, J. S., Singer, J. L., Goldstein, S., Fortgang, M. (1970). Mindwandering and cognitive structure. *Transactions of the New York Academy of Sciences*, 32(2), 242-52. <https://doi.org/10.1111/j.2164-0947.1970.tb02056.x>

4. Bigelsen, J., & Schupak, C. (2011). Compulsive fantasy: Proposed evidence of an under-reported syndrome through a systematic study of 90 self-identified non-normative fantasizers. *Consciousness and cognition*, 20(4), 1634-1648. <https://doi.org/10.1016/j.concog.2011.08.013>
5. Bigelsen, J., Lehrfeld, J. M., Jopp, D. S., & Somer, E. (2016). Maladaptive daydreaming: Evidence for an under-researched mental health disorder. *Consciousness and cognition*, 42, 254-266. <https://doi.org/10.1016/j.concog.2016.03.017>
6. Cavicchioli, M., Scalabrini, A., Northoff, G., Mucci, C., Ogliari, A., & Maffei, C. (2021). Dissociation and emotion regulation strategies: A meta-analytic review. *Journal of Psychiatric Research*, 143, 370-387. <https://doi.org/10.1016/j.jpsychires.2021.09.011>
7. Cha, E. S., Kim, K. H., & Erlen, J. A. (2007). Translation of scales in cross-cultural research: issues and techniques. *Journal of advanced nursing*, 58(4), 386-395. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2648.2007.04242.x>
8. Chirico, I., Volpato, E., Landi, G., Bassi, G., Mancinelli, E., Gagliardini, G., ... & Musetti, A. (2022). Maladaptive daydreaming and its relationship with psychopathological symptoms, emotion regulation, and problematic social networking sites use: A network analysis approach. *International Journal of Mental Health and Addiction*, 1-17. <https://doi.org/10.1007/s11469-022-00938-3>
9. Costanzo, A., Santoro, G., Russo, S., Cassarà, M. S., Midolo, L. R., Billieux, J., & Schimmenti, A. (2021). Attached to virtual dreams: The mediating role of maladaptive daydreaming in the relationship between attachment styles and problematic social media use. *The Journal of Nervous and Mental Disease*, 209(9), 656-664. <https://doi.org/10.1097/NMD.0000000000001356>
10. Green, T., West, M., Somer, E. (2020). Maladaptive daydreaming and emotional regulation difficulties: A network analysis. *Psychiatry Research*. <https://doi.org/10.1016/j.psychres.2020.112799>
11. Johns, B. T. (2019). Mining a crowdsourced dictionary to understand consistency and preference in word meanings. *Frontiers in Psychology*, 10, 268. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2019.00268>
12. Jopp, D. S., Dupuis, M., Somer, E., Hagani, N., & Herscu, O. (2019). Validation of the Hebrew version of the Maladaptive Daydreaming Scale (MDS-H): Evidence for a generalizable measure of pathological daydreaming. *Psychology of Consciousness: Theory, Research, and Practice*, 6(3), 242. <https://doi.org/10.1037/CNS0000162>
13. Pietkiewicz, I. J., Helka, A. M., Barłóg, M., & Tomalski, R. (2023). Validity and reliability of the Polish Maladaptive Daydreaming Scale (PMDS-16) and its short form (PMDS-5). *Clinical Psychology & Psychotherapy*. <https://doi.org/10.1002/cpp.2844>
14. Poerio, G. L., Totterdell, P., Emerson, L. M., & Miles, E. (2016). Helping the heart grow fonder during absence: Daydreaming about significant others replenishes connectedness after induced loneliness. *Cognition and Emotion*, 30(6), 1197-1207. <https://doi.org/10.1080/02699931.2015.1049516>
15. Putnam, F. W. (1997). *Dissociation in children and adolescents: A developmental perspective*. Guilford press. <https://psycnet.apa.org/record/1997-36464-000>
16. Şahin, M., & Aybek, E. (2019). Jamovi: an easy to use statistical software for the social scientists. *International Journal of Assessment Tools in Education*, 6(4), 670-692. <https://doi.org/10.21449/ijate.661803>
17. Salomon-Small, G., Somer, E., Harel-Schwarzmann, M., & Soffer-Dudek, N. (2021). Maladaptive daydreaming and obsessive-compulsive symptoms: A confirmatory and exploratory investigation of shared mechanisms. *Journal of psychiatric research*, 136, 343-350. <https://doi.org/10.1016/j.jpsychires.2021.02.017>
18. Sándor, A., Münnich, Á., & Molnár, J. (2020). Psychometric properties of the Maladaptive Daydreaming Scale in a sample of Hungarian daydreaming-prone individuals. *Journal of Behavioral Addictions*, 9(3), 853-862. <https://doi.org/10.1556/jba-9-853>

19. Schimmenti, A., Sideli, L., La Marca, L., Gori, A., & Terrone, G. (2019). Reliability, validity, and factor structure of the maladaptive daydreaming scale (MDS-16) in an Italian sample. *Journal of Personality Assessment*. <https://doi.org/10.1080/00223891.2019.1594240>
20. Schimmenti, A., Somer, E., & Regis, M. (2019, November). Maladaptive daydreaming: Towards a nosological definition. In *Annales Médico-psychologiques, revue psychiatrique* (Vol. 177, No. 9, pp. 865-874). Elsevier Masson. <https://doi.org/10.1016/j.amp.2019.08.014>
21. Sharma, P., & Mahapatra, A. (2021). Phenomenological analysis of maladaptive daydreaming associated with internet gaming addiction: A case report. *General psychiatry*, 34(2). <https://doi.org/10.1136/gpsych-2020-100419>
22. Singer, L. J. (1974). Daydreaming and the stream of thought. *American Scientist*, Vol. 62, No. 4 (July-August 1974), pp. 417-425. <https://www.jstor.org/stable/27844990>
23. Soffer-Dudek, N., & Somer, E. (2018). Trapped in a daydream: Daily elevations in maladaptive daydreaming are associated with daily psychopathological symptoms. *Frontiers in Psychiatry*, 9, 194. <https://doi.org/10.3389/fpsy.2018.00194>
24. Soffer-Dudek, N., & Theodor-Katz, N. (2022). Maladaptive daydreaming: Epidemiological data on a newly identified syndrome. *Frontiers in Psychiatry*, 13, 871041. <https://doi.org/10.3389/fpsy.2022.871041>
25. Soffer-Dudek, N., Somer, E., Abu-Rayya, H. M., Metin, B., & Schimmenti, A. (2021). Different cultures, similar daydream addiction? An examination of the cross-cultural measurement equivalence of the Maladaptive Daydreaming Scale. *Journal of Behavioral Addictions*, 9(4), 1056-1067. <https://doi.org/10.1556/2006.2020.00080>
26. Somer, E. (2002). Maladaptive daydreaming: A qualitative inquiry. *Journal of Contemporary Psychotherapy*, 32, 197-212. <https://doi.org/10.1023/A:1020597026919>
27. Somer, E. (2018). Maladaptive Daydreaming: Ontological Analysis, Treatment Rationale; a Pilot Case Report. *Frontiers in the Psychotherapy of Trauma and Dissociation*. 1. 1-22. <http://dx.doi.org/10.XXXX/ftpd.2017.0006>
28. Somer, E., & Herscu, O. (2017) Childhood Trauma, Social Anxiety, Absorption and Fantasy Dependence: Two Potential Mediated Pathways to Maladaptive Daydreaming. *J Addict Behav Ther Rehabil* 6:4. <https://doi.org/10.4172/2324-9005.1000170>
29. Somer, E., Lehrfeld, J., Bigelsen, J., & Jopp, D. S. (2016). Development and validation of the Maladaptive Daydreaming Scale (MDS). *Consciousness and cognition*, 39, 77-91. <https://doi.org/10.1016/j.concog.2015.12.001>
30. Somer, E., Somer, L., & Jopp, D. S. (2016). Childhood antecedents and maintaining factors in maladaptive daydreaming. *The Journal of nervous and mental disease*, 204(6), 471-478. <https://doi.org/10.1097/NMD.0000000000000507>